

A Fővárosi Ítéltábla a Bódis Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bódis Pál ügyvéd) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - a jogtanácsos által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2013. szeptember 3. napján meghozott 5.P.22.844/2012/10. számú ítélete ellen a felperes részéről 11. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

i t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesnek 100.000 (százezer) forint másodfokú perköltséget és térítsen meg az államnak külön felhívásra 1.567.300 (egymillió-ötszázhatvanhétezer-háromszáz) forint feljegyzett fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében elsődlegesen az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 348. §-a, másodlagosan a Ptk. 361. §-a alapján 19.591.625 forint és ezen összeg után 2007. január 6. napjától a kifizetés napjáig járó, a naptári félév utolsó napján érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni az alperest, továbbá akként nyilatkozott, hogy megtámadja az alperessel 2007. január 5-én kötött egyezség részeként tett joglemondó nyilatkozatát.

A kártérítési kereset alapjául előadott tényállás szerint a büntetőeljárás során ismertté váló, azonban a felperes előtt 2012. április 11-ig ismeretlenül maradt elkövetők 2006. február 13. és február 22. napja között a felperes alperesnél vezetett bankszámláján lévő pénzösszeget eltulajdonítva, a felperesnek 282.309.000 forint kárt okoztak. A felperes szerződésszegéssel okozott kár megtérítése iránt pert indított az alperessel szemben, mert akkori álláspontja szerint az alperes nem járt el szabályszerűen a számla kezelése során. Az alperes nem ismerte el a felelősségét, de az érdeksérelem kompenzálására ajánlatot tett. A felek 2007. január 5-én egyezséget kötöttek, amely alapján a szerződésszegés címén érvényesített igény kielégítéseként az alperes 2007. január 5-én megfizette a felperes számára az őt ért kár tőkeösszegét, a felperes pedig ennek fejében lemondott a további igényérvényesítési jogáról. A felperes a büntetőeljárás során született jogerős ítéletből értesült arról, hogy a bíróság által elmarasztalt I. rendű vádlott az alperes pénztárosa volt. A jogerős büntető ítélet ismeretében a felperes a 2012. április 19-én kelt nyilatkozatával a Ptk. 236. § (2) bekezdés a) pontja alapján, tévedésre, megtévesztésre hivatkozással megtámadta az egyezséget. Az alperessel fennállt szerződése szerint a felperest a számláján lévő összeg után évi 7,77% ügyleti kamat illette meg, ehhez képest a 2007. január 5. napjáig elmaradt ügyleti kamat összege 19.591.625 forint.

A felperes előadta: azért kötött egyezséget, mert a rendelkezésére álló információk, alapján, figyelemmel az őt terhelő bizonyítási kötelezettségre is, bizonytalanának ítélte az alperes ellen megindított per kimenetelét. Az alperes az egyezségi ajánlatában azt írta, hogy a 282.309.000 forinton felüli igényét a büntetőeljárásban vagy azon kívül polgári jogi úton érvényesítheti az elkövetőkkel szemben. Az alperes annak ismeretében tett egyezségi ajánlatot,

hogy a saját alkalmazottjával szemben alapos gyanú áll fenn az elkövetett bűncselekmény tekintetében, e körülményről azonban a Ptk. 477. § (1) bekezdése és az üzletszabályzat 2.3.1. rendelkezései szerint fennálló kötelezettsége ellenére nem nyújtott tájékoztatást, az információ elhallgatásával úgy alakította a felek közötti egyezséget, hogy mentesüljön az okozott kár egy részének megtérítése alól, jóllehet nem zárható ki joghatályosan az a felelősség, amit az egyik fél ismer, a másik nem. A felperes állította, hogy amennyiben ismert lett volna előtte a pénztáros érintettsége, úgy nyilvánvalóan nem tesz olyan nyilatkozatot, hogy a tőkeösszegegen felüli igényéről lemond, hiszen a Ptk. 348. §-a alapján nem lehet kétséges az alperes teljes körű felelőssége. A joglemondó nyilatkozatát nyilván nem a bűncselekménnyel okozott kár tekintetében tette meg, hiszen e kárért az elmarasztalt tettek korlátlanul és egyetemlegesen felelősek, az elítélt alperesi pénztárostól viszont kártérítés nem követelhető, ez az igény az alperessel szemben érvényesíthető. A jogalap nélküli gazdagodás visszatérítése iránti keresetét a felperes arra alapította, hogy a másodfokú ítélet szerint a büntetőeljárás során törvénysértően az alperest tekintették sértettnek, az okozott kárból hozzá folyt be 64.326.783 forint. Amennyiben a nyomozó hatóság jogszerűen járt volna el és őt tekinti sértettnek, akkor a megtérülésből előbb a fennmaradó 19.591.625 forint kárát kellett volna kiegyenlíteni, és csak a maradványt lehetett volna az alperesnek kifizetni. Az alperes ezért köteles megfizetni azt az összeget, amit helyette kapott meg.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy a felperes azért kötötte meg az egyezséget, mert ezáltal a büntetőeljárás lezárása előtt megkaphatta a követelését, és emiatt mondott le egy évi kamat érvényesítéséről. Az egyezségkötésre az vezette, hogy így kikerül a sértetti pozícióból, biztosan, azonnal hozzájut a pénzéhez, amit tovább kamatoztathat és a helyébe lépő alperes kockázata lesz, hogy az elkövetőtől az eltulajdonított összeg behajtható-e. Az alperesnek voltak sejtései az elkövető kilétét illetően, de a büntetőeljárás lezárásáig - az ártatlanság vélelmére is tekintettel - biztosan nem tudhatott. A részéről nem történt megtévesztés. Tudta az egyezségkötéskor, hogy a nyomozás a saját munkavállalója ellen folyik, de a perbeli állítása szerint a felperes is kapott a bankfiókban olyan információt, miszerint alperesi munkatársat gyanúsítanak az ügyben. Az alperes álláspontja szerint kizárt, hogy jogalap nélkül gazdagodott volna, hiszen neki vesztesége van, az eltulajdonított pénzből csak 64.326.783 forint térült meg.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 500.000 forint perköltséget, az államnak pedig külön felhívásra 1.175.000 forint le nem rótt kereseti illetéket.

Az elsőfokú ítélet indokolásában kifejtettek szerint nem volt alapos a Ptk. 236. § (2) bekezdés a) pontja szerinti „megtámadás”. Az egyezség megkötésének időpontjában konkrét „bizonyossága” senkinek nem lehetett az elkövetőkkel kapcsolatban. A felperes a bizonytalanságot elkerülendő kötötte meg az egyezséget, vállalva ezzel a kamatveszteséget. Az alperes védekezhetett az ellene indított perben, így nehezen volt belátható, hogy a per mikor, milyen eredménnyel zárul le. A megkapott tőkeösszeget a felperes saját előadása szerint is előnyösebb feltételekkel tudta a későbbiekben befektetni. Saját maga döntött úgy, hogy nem várja meg a büntetőeljárás jogerős befejezését, ezért tévedés, megtévesztés „az alperes oldalán nem merült fel”. A felperes kártérítési keresete a jogról való lemondás folytán nem foghatott helyt. Arról, hogy a felperest kár érte-e az egyezségkötéssel, akkor lehetne állást foglalni, ha egybe lehetne vetni a tőkeösszeget és a neki járó kamatokat, valamint a 2007. január 5-e utáni befektetései eredményét. Ez azonban meghaladta a per kereteit. A 19.591.625 forint kamat meg nem fizetésével az alperes jogalap nélkül nem gazdagodott, az eltulajdonított pénz miatt inkább vesztesége volt. A felperes bizonyítási indítványa az elsőfokú eljárás során azért került elutasításra, mert

az ügy szempontjából lényeges adatok a büntetőeljárás iratai nélkül is rendelkezésre álltak.

Fellebbezésében a felperes az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az alperes kötelezését kérte 19.591.625 forint tőke és kamatai megfizetésére. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helytelenül járt el, amikor nem rendelte el a büntetőeljárás iratainak beszerzését, az ott feltárt bizonyítékok értékelése ugyanis elengedhetetlen annak vizsgálatához, hogy fennállt-e az alperes részéről megtévesztés, tévedésbe ejtés. Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló adatokból is téves, okszerűtlen következtetéseket vont le. Egyáltalában nem értékelte a jogalap nélküli gazdagodás címén előterjesztett felperesi igényt. A büntetőeljárás iratai alapján teljes bizonyossággal megállapítható kell, hogy legyen: az alperesnek az egyezségkötéskor tisztában kellett lennie az elkövető személyével. A fellebbezésében a felperes fenntartotta, hogy szerződéses alapon az alperest tájékoztatási kötelezettség terhelte. Amennyiben megállapítható, hogy ajánlatának megtételekor tisztában volt az elkövető személyével, nem lehet kérdéses, hogy az ajánlatában foglaltakkal a saját felelőssége tekintetében tudatosan megtévesztette a felperest. A jelen per az alperes által nem kompenzált károk elkövetővel szembeni érvényesítéseként is felfogható. Ha a felperes tisztában van azzal, amit az alperes az egyezségkötéskor már pontosan tudott, nyilvánvalóan nem köt olyan megállapodást, amely alapján kb. 20 millió forinttal kevesebb térül meg az okozott kárból. A bűncselekmény sértettje nem az alperes, hanem a felperes, melyből következően az elkövetőtől lefoglalt összeget nem az alperesnek, hanem a felperesnek kellett volna megkapnia, és neki kellett volna az alperes által nem kompenzált kárai levonását követően fennmaradó összeget átutálnia az alperes számára. A felperes hivatkozott az 1998. évi XIX. törvény 155. § (2) bekezdésében foglaltakra, és rámutatott arra, hogy ebben a körben is indokolt a büntetőeljárás iratainak áttanulmányozása annak megállapítása végett, milyen nyilatkozattal érte el az alperes, hogy a lefoglalt összeget neki fizessék ki. A hivatkozott jogszabálynak megfelelően a lefoglalt pénzt a felperesnek kellett volna visszakapnia, így az alperes jogalap nélkül gazdagodott a rovására.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében, az elsőfokú eljárás során tett nyilatkozatait fenntartva, az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Mellékelte a Főügyészség 2008. április 8-án kelt számú határozatát, mely szerint a felperes a büntetőeljárás során az egyezségekre tekintettel hozzájárult a lefoglalt összeg bank részére történő kiadásához. Az alperes álláspontja szerint a felperes ezzel elismerte, hogy az egyezség révén a bank került sértetti pozícióba.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét teljes terjedelemben bírálta felül, mert annak fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt [Pp. 228. § (4) bekezdés].

A felperes fellebbezése nem alapos.

A fellebbezés folytán elsődlegesen arról kellett döntenie, hogy a büntetőeljárás iratainak beszerzésére vonatkozó bizonyítási indítvány elutasítása miatt hatályon kívül kell-e helyezni az elsőfokú ítéletet a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján. Az ítéltábla azt állapította meg, hogy nincs ok a hatályon kívül helyezésre, mert az iratok nem szükségesek a per eldöntése szempontjából jelentőséggel bíró tény bizonyításához.

Az elsőfokú bíróság a tényállást alapvetően helyesen állapította meg, az ítéltábla a döntésével is egyetért, indokait pedig a következőkkel egészíti ki.

Abból kellett kiindulni, hogy a felperes vagylagos ténybeli alapokon és jogcímen terjesztett elő egy egységes követelést. Elsődlegesen az alperes

munkáltatói felelősségét alapul véve kártérítést igényelt. Állította, hogy a megkötött egyezség - annak értelmezése mellett - nem terjed ki az alperes terhelő tartozásról való lemondásra. Állította ugyanakkor ezzel ellentétesen azt is, hogy a lemondó nyilatkozata megtételekor tévedésben volt, és arra hivatkozott, hogy a nyilatkozatát tévedés címén megtámadta. Vagylagosan az volt az álláspontja, hogy pusztán azért, mert ő volt a másodfokú határozat szerint a büntetőeljárás sértettje, neki járt volna az a lefoglalt összeg, amit az alperes részére adtak ki.

Azt, hogy az egyezség kiterjedt-e az alperes munkáltatói felelőssége alapján támasztható követelésről való lemondásra, a Ptk. 207. § (1) bekezdése alapján kellett megítélni. E jogszabályi rendelkezés szerint a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. Az értelmezés szempontjából jelentőséggel bír a felek egyezségkötés előtti levelezése, tárgyalása, az egyezség szövege, valamint az egyezség megkötését követően a peren kívül és a perben tett valamennyi felperesi nyilatkozat, melyből kitűnik, hogy maga a felperes milyen jelentést tulajdonított a korábbi nyilatkozatainak. Az ítéletábra álláspontja szerint e szempontok figyelembe vételével a következők miatt nem értelmezhető úgy az egyezség, hogy az a Ptk. 348. §-ára alapítható felperesi követelésre ne vonatkozott volna.

A leveleiben az alperes úgy nyilatkozott, hogy a szerződésszegéssel okozott kártérítési felelőssége elismerése nélkül hajlandó megfizetni azt a 282.000.309 forint összegű kárt, melyet a nevében és hamis személyi igazolvány felhasználásával banki szolgáltatásokat igénybe vett személyek a felperesnek okoztak. Az egyezség szövege azt is tartalmazza, hogy a bank belső vizsgálata alapján az elkövetőkkel szemben büntetőeljárás van folyamatban. Amennyiben a felperes számára jelentőséggel bírt a bank belső vizsgálatának eredménye, úgy arra vonatkozóan kérdést intézett volna az alpereshez. E körben azonban a per során a felperes semmilyen tényállítást nem tett. Nem állítható ezért, hogy lényeges körülmény lett volna számára a belső vizsgálat eredménye, az egyezség szövege pedig úgy szól, hogy a bankkal szemben érvényesíteni kívánt valamennyi kár kompenzációjának tekintett összegén kívül további követelést semmilyen jogcímen (különösen, de nem kizárólagosan kár- és költségterítés) nem érvényesít, a bankkal szemben fennálló vélt vagy valós követelése iránti igényérvényesítési jogáról lemond, valamint jogfenntartással nem él. A fellebbezési ellenkérelemhez mellékelte ügyészégi határozat indokolása szerint a büntetőeljárás során a felperes úgy nyilatkozott, hogy az alperes átutalta a számlájára a 282.000.309 forintot, így a bankkal szemben további követelést nem támaszt, a lefoglalt összeg bank részére történő kiadásához hozzájárul. Ez az okirati bizonyíték azt igazolja, hogy a felperes valójában nem úgy értette az egyezséget, ahogyan azt a jelent perben állítja, hanem éppen ellenkezőleg. A nyilatkozata tehát megfelelt az akaratának. Személyes meghallgatásakor a jelen perben azt adta elő, hogy az egyezség megkötése előtt felmerült az alperes alkalmazottjának felelőssége, az ügyvédje pedig úgy tájékoztatta, hogy ez esetben teljes kártérítést követelhet, de a követelés érvényesítése időigényes. Nyilatkozata szerint a felperest nem az vezette az alperes egyezségi ajánlatának elfogadására, hogy az elkövető személyét illetően miről volt tudomása, hanem az időtényező és annak bizonytalansága, hogy a szerződésszegéssel okozott kárért terheli-e felelősség az alperest. Az alperes e felelősségét nem ismerte el, a büntetőeljárás folyamatban léte alatt pedig nem lehetett tudni, sor kerül-e az alkalmazottja elítélésére.

A perben a tévedésre, mint megtámadási okra a felperes mindössze hivatkozott, ez azonban nem elegendő a jogérvényesítéshez. Az egyezség joglemondást tartalmazó része érvénytelenségének megállapítása iránt keresetet is elő kellett volna terjesztenie. A megállapítási kereset előterjesztésének hiánya eljárásjogilag is

akadályát képezte annak, hogy a bíróság az igény megalapozottságát vizsgálja. Ha pedig a felperes nyilatkozatának érvénytelenségét vizsgálni kellett volna, akkor nem lett volna figyelmen kívül hagyható, hogy másik állítása szerint joglemondó nyilatkozatot nem tett, arra az egyezség nem terjedt ki. Felmerülne, hogy a kereset nem állhat alternatív ténybeli alapon, mert ez esetben a felperesnek nincs határozott tényállítása, a Pp. 121. §-a viszont ezt kötelező tartalmi elemként írja elő. A bíróság ezért az eljárásjogi követelményeknek megfelelő kereset hiánya miatt sem mondhatta volna ki, hogy a felperes tévedésben volt, és ezen okból nyilatkozatához nem fűződhet joghatás.

Az ítélet tábla a Ptk. 361. §-ára alapított követelést illetően kiemeli, hogy annak megítélésakor mindenekelőtt az egyezségkötés tényének van jelentősége, az egyezséget ugyanis úgy kell érteni, hogy a felperes minden igényéről lemondott, beleértve ebbe a jogalap nélküli gazdagodás visszatérítése iránti igényt is. A releváns tényállás tehát e körben nem az, hogy az ügyész milyen pénzösszeget és kinek adott ki. Az alperes által csatolt okirati bizonyíték alapján ugyanakkor megállapítható: nem kifogásolhatja a felperes, hogy a büntetőeljárás során lefoglalt pénz nem neki került kiadásra, mivel a hozzájáruló nyilatkozata szerint a saját álláspontja is az volt, miszerint ez a pénzösszeg az alperest illeti meg. A rendeltetésszerű joggyakorlás [Ptk. 2. § (2) bekezdés] követelményére tekintettel nem állíthatja a jelen perben ettől eltérően, hogy azzal az alperes jogalap nélkül gazdagodott és köteles visszatéríteni.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, így a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperes jogi képvisellel felmerült másodfokú perköltségét. Az ítélet tábla az alperest képviselő jogtanácsos munkadíját a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja, (5) bekezdése és (6) bekezdése alapján a ténylegesen elvégzett tevékenységgel arányban álló 100.000 forint összegben állapította meg. A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt 1.567.300 forint fellebbezési illetéket a felperes az 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése folytán alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján köteles az államnak külön felhívásra megfizetni.

Budapest, 2014. május 20.

. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

Dr. Magosi Szilvia s.k.
előadó bíró

Dr. Benedek Szabolcs s.k.
bíró

A kiadmány hitelélül: